

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(3.)

Költ *Bétsben*, Bódog-Alfzony-Havának
 (Janáriusnak) 10-dik napján, 1794-dik
 Eiztendőben.

Hadi Tudósítások.

A Florentziai Udvari Újságból, Toulon'
sorsáról.

Decembernek 22-dikén dél után, egy
Nápolyi fegyveres hajó érkezett *Toulontól*,
 öt napi útazása után, *Livornói* ki-kötő
 helyünkbe; Dec. 24-dikén délután, és az
 ezt követett éjtzakán, ismét más két
Nápolyi hajók jöttek *Toulon* felől. A'
 mit ezen három hajókon lévők beszélettek,

C

ide megy-ki azoknak a' summája: „Dec. 13-dikától fogva 17-dikig, több ízben próbáltak szerentsét a' Frantziák, de mindenkor vesztettek; hanem 17-dik napján Dec. nek, felette nagy számú fegyveres Frantziáság támadta-meg egyfzerre az egyes. Seregek' tanyáikat, és föld-váraikat. A' *Nápolyiak*, *Balaguié* nevü erősségen kívül táboroztak. Ezek, látván az Ellenséget, fegyverhez kaptak; de hogy körül-vétettek mindenfelől: kénytelenek voltak magokat veszte séggel vissza-vonni *Toulon* Várába. A' több egyesültt Sereg-osztályok se birhatván a' nagyobb erővel, ugyan ezt tselekedték. Így lévén a' dolog, tanátsot tartottak egygyütt az *Ánglus*, *Spanyol*, és *Nápolyi* Vezérek, melly tanátskozásnak a' lett a' következése, hogy 18 dikon reggel kimentek a' ki-kötő hely eleibe ezer lépésnyire minden kalmár, és szállító hajók, mellyeknek száma meg-haladta a' százat; 's meg-engedtetett a' *Touloni* Rojalista Lakosoknak, hogy ki-költözködhetnek az említett hajókra. Ezek meg-indúltak még azon a' napon, különbkülönbféle fegyveres hajókkal egygyütt; de lassú szelek lévén, nem voltak még messzebb estve *Toulontól*, 3 mérttföldnél. Egy részét az ágyúknak, nem lehetett el-szállítani; ugyan azért béverettek azoknak lyukaik vas szegekkel. Midőn költözősködtek ki felé a' Rojalisták, sokat le-öldöstek közzülök a' Nem-Rojalista

Lakosok, 's magokévé tették azoknak javaikat. Az egyesültek' vesztesége 3 ezerre számláltatik; a' Frantziákénak pedig bizonnyal meg kell haladni a' tiz ezeret. — Minekelőtte el-hagyták volna az egyesült Seregek *Toulont*: meg-gyújtották ennek sok részeit, úgy hogy már Dec. 18-dikán estve égtek a' nagy Fegyver-tárak; magának a' Várnak is némelly részei, 's a' ki-kötő helynek belső kerülete, és el-terjedt a' tűz az egész Városban. Két ízben, szörnyű durranások hallattak, mellyeket okozhattanak a' puskaapor-magazinomoknak és a' ki-kötő helyben hagyott két puska-poros Fr. hajóknak fel-vetődések.

A' nagy égést, és a' két rettentő durranásokat meg-írták *Salicetti*, és ifjú *Robespierre* is — a' *Touloni* Seregnél lévő két N. Gyülési Deputátusok — Dec. 19-dikén *Párisba*. “

Angliának fő Városából *Londonból*, Dec. 20-dikán. — „*Lord Howe* Tengeri-Vezérünk' Serege, két részre oszlott. Egy-egyik rész a' *Plymouthi*, másik pedig a' *Spitheadi* ki-kötő helybe vette magát; 's a' melly hajókban károkat tettek a' tengeri szélveszek, meg fognak igazgattatni. — Hogy most utólszor vala *Lord Howe* a' tengeren, két fran. hajókat nyert, mellyek között az egyikken 28 ágyú, és 210 Emberek; a' másikon pedig száz Emberek voltak. “

„*Makbride* Admirális' hajós Serege, kénytelenített a' rossz idő miatt *Guernsay* vagy *Garnsey*-Szigetétől (melly *Normandia* eránnában fekszik, *Jersey* nevezetű más Ánglus Szigettel együtt) *Wight* Sziget-hez vonni magát, azon szoros tengerre, mely vagyon *Ánglia*, és *Frantzia Ország* között. Mind ezért, mind pedig azért is, hogy a' *Frantzia* Rojalisták mind ez ideig semmi bizonyos helyre nem tehettenek azért a' tenger-széleken: kénytelenítettik Gróf *Móira*, a' kormányozása alatt lévő, és *Frantzia*-Országba rendelt Sereggel, *Guernsay*ban múlatni.“

A' *Frantzia* Had eránt való neutralitásra nézve, következő értelmű jelentést terjesztett eleibe a' *Genuai Köz. Társaság*' Kormányfőjének *Drake* Úr, a' ki *Genuában* viselt vala *Nagy-Britann.* Követséget: — „Betsületes Nemzeteknél tsupán akkor lehet helye a' neutralitásnak, midőn törvényes Hatalmasságok hadakoznak egymással. Betstelenné lesz a' neutralitás' neve, ha olytán környülállásokban tartatik az, midőn a' *Religió* hartzol az *Isten*telenséggel, a' törvény a' fejetlenséggel, az egyenes lelkűség a' hamis lelkűséggel, a' virtus a' vétkekkel, végre az emberiség a' vérengzéssel, és haramiasággal. — A' *Frantzia* Országi fő hatalom' Usurpátoraival (bitolóival) folyó had, olytán természetű,

hogy ha neutrális akar lenni arra nézve valamely Hatalmasság: már ez által részesevé lesz az Usurpátorok' vétkének, 's gyalázatossá teszi magát egész Európa' fzei előtt. “

*Spanyol - Ország*nak fő Városából *Madrid*ből, Nov. 29-dikén. — Minthogy a' *Rouffilloni* Frantzia Grófságnak *Perpignan* nevü Városa ellen, végre nem hajthatta győzedelmi szándékát *Ricardos* Vezérünk: ez okon, ismét vissza-vonta magát *Spanyol Ország'* szélére, 's nem tartott-meg az említett Grófságból egyebet, *Bellegarde* Varánál, melly, a' mióltától fogva elvétetett a' Frantziáktól, újra igen jól megerősített. A' Frantziák azonban nem hagytak békét azóta is a' Spanyol Seregnek, úgy hogy naponként történnek csatázások. “

(Más későbbi tudósítások szerént, Dec. 6-dik és 7-dik napjain meg-támadták a' Spanyolok *Baniolles*nél a' Frantziák' sántzaikat, mind két nap győzedelmeskedtek, 's nyertek egynehány ágyúkat.)

„Hat ezere haltak-el a' had' kezdetétől fogva, *Ricardos* Vezérünk' Seregéből, 's tiz ezere fekszenek ispotályokban. A' Frantziák' vesztesége nem vólt kevesebb. Még most is sokan izökdösnek töllök hozzánk. “

Koburg Hertzeg' fő - kvártélyából, Monsból: — „Dec. 25-dikén reggel, elküldött egy részt a' maga Katonái között Salis Generális Poperingheből Boescheppevize felé, hogy Deryke Fran. Kapitányt, a' ki sokat háborgatta vala határ-széleinket, és az úttal csak valami 70 vagy 80 fegyveres Parafztokkal maradott hátra, kezére keríthesse. Meg-tudta Deryke, ha mind későtskén is, Vitézeink' menelét: azért is mindjárt meg-szaladt gyalog olly siettséggel, hogy a' kalapját is el-hagyta. Tízet csak ugyan el-fogtak Emberei között Vitézeink, magok részéről való minden veszteség nélkül. “

A' Német Birodalomból. — Decemb. 29-dikén meg-lőtték az örömét a' Frantziák, hogy Landau Várok fel-szabadúlt a' blokáda (körül - vétel) alól. — Dec. 30-dikán dél után, Republikánus Frantziák voltak Spira (Speyer) Városában. — Leimersheimban, és Germersheimban nem kapott tele Magazinumokat, Népünk után az Ellenség; mivel-hogy meg-gyújtották azokat Vitézeink.

Toulonra, és a' Genuai Közönséges-Társaságra nézve, Barrere által a' Fran. N.Gyűlése eleibe terjesztett, és a' N.Gyűlés által helybe hagyott Végzések:

Toulonra nézve, Dec. 10-dikén. — „Minekutánna a' Közjóra ügyelő Deputáziónak hír-adását meg-hallotta volna a' Nemzet-Gyűlése, végzi; 1.) A' Közöns.

Társaságnak *Toulon* ellen fordított Serege, érdemessé tette magát a' Haza eránt. 2.) A' következő első *Decadin* (Frantzia Vasárnapon) Nemzeti Innep fog tartatni az egész Közöns. Társaságban, 's minden Gyülekezetben közönségessé fog tétetni ezen végzés. A' N. Gyűlésnek minden Tagjai meg fognak jelenni ezen polgári tzeremonián. 3.) A' *Touloni* győzedelmes Seregnél lévő Repräsentánsai (Képviselői) a' Népnek, köteleztetnek öfzve - szedni és fel - jegyezni azon heroismusokat (vitézi remekeket), mellyek ezen pártot ütött Városnak vissza-vételét nevezetessé tették. 4.) A' Közönséges Társaság' nevében, jutalmakat fognak ki - szabni (az említett Repräsentánsok) azon Katona - Polgárok - nak, a' kik nagy tselekedeteik által megkülönböztették magokat. 5.) A' *Toulon* név el - töröltetik. *Port de la Montagne* (Hegy' ki-kötő helye) fog ezentúl lenni a' neve ennek a' helynek. 6.) Ezen pártot ütött Városnak belsőbb részebéli házak, földig le fognak rontatni. Tsupán azok az épületek hagyatnak - meg, mellyek szükségesek a' hadi és tengeri szolgálatra, 's eleség' és más készületek' tartására. 8.) Rendkívülvaló Kurirok által fog tudtokra adatni a' Seregeknek, és Departemánoknak, *Toulon'* meg-vétele. "

Genuára nézve, Dec. 24-dikén. —
„Meg - gondolván, hogy a' *Genuai* Nép

semmi részt nem vett, a' *Modeste* (nevü) közép-szer hajón meg-ölettetett 300 Frantziáknak hálálában, 's az említett hajónak a' *Genuai* ki-kötő helyben (az Ánglusok által) lett el-vételében; hogy a' neutrálitást Frantzia Ország eránt soha még nem rontotta; következésképpen nem nézethetik úgy, mint Ellensége a' Frantzia Közöns. Társaságnak: — végezi a' Nemz. Gyűlése

- 1.) Hogy a' melly Kötések *Frantzia-Országot*, és a' *Genuai* Köz. Társaságot egymáshoz kaptsojlyák, híven meg-tartassanak.
- 2.) Hogy a' *Genuaiakra* nem terjesztethetik - ki az a' végzés, melly, a' velünk hadakozó Nemzeteknek fizetését meg-tiltja a' Nemzeti Kintstár' Kommisszáriusainak, és minden Frantzia Adósoknak.
- 3.) Hogy a' Közöns. Társaság, és a' *Genuaiak* között folyó kereskedés fenn-tartassék 's védelmeztessék.
- 4.) Hogy fizettessenek a' *Genuaiak* úgy, mint olly Státusoknak, és Tartományoknak Lakosaik, mellyekkel mi hadat nem folytatunk."

A' *Nizzai* Frantziák, 500-ig való 8—12 esztendő's Gyermekeket forma-ruhába öltöztettek, könnyü fegyverrel fel-fegyverkeztek, 's még Novemberben el kezdtek katonai módra gyakoroltatni, olly tzállal, hogy ha ki kellene menni mindeu más Katonáságnak *Nizza* Várából: benn maradhassanak annak védelmére az említett Gyermekek.

Frantzia Ország.

Néhai *Lyon* Városában, avagy az új nevezet szerént *Ville affranchie*ban, Revol. Sereg' Kormányozója lévén *Ronsin* Generális, azt gondolta, hogy kegyetlenkedése által majd nagyon fel-kap a' Jákobinusoknál. Írt tehát nékiek, hogy egy nap négy ezer *Lyoniak* fognának agyon lövöldöztetni. — De nagyon fel-sült: mert 17-dik Decem-beri Ülésében a' Nemzet-Gyűlésének, úgy festetett-le *Fabre d'Eglantine* által, hogy az egész Gyűléstől árestomra ítéltetett. *Párisba* érkezőn éppen az nap *Ronsin*, menteni akarta magát a' Jákobin. Klúbban. De egy Jakobinista, a' ki egyszersmind N. Gyűlési Tag is — *Bourdon* nevezetű — meg-kapta *Ronsint*, 's egyenesen árestomba vitette, így szólván: „*Nem elég, hogy törvényeket hozunk? Még Politzáj-szolgáknak is kell lennünk?*” Nagy tapsolás követte ezen szavait *Bourdonnak*.

Az olyan Revolutzionális Seregekre nézve, mellyeket nem maga állított a' N. Gyűlése, azt végezte Dec. 18-dikán, hogy nyóltz napok alatt széllyel - oszollyanak; mellyet ha nem tselekefznek: a' Tisztek ugyan halállal, a' Közemberek pedig tiz esztendei bilints-hordozással büntettetnek. Alkalmatosságot szolgáltattott a' Nemzet-Gyűlésének ezen végzésre, *Lecointre* nevű Tagja, ki is következendő jelentést tett, negyed nappal az előtt a' Gyűlésben: —

„Nem mellze, úgymond, *Páristól, St. Garyban, Türlot'* vezérlése alatt lévő Revolut. Sereg-osztály reá ment egy tehetős Gazda-embernek a' házára, abban az egész ház-népet meg-kötözte, a' konyhát minden fzekrényekkel egyetemben ki - rablotta; annakutánna külön vette a' Gazdát — egy 71 esztendőös tisztes Öreget — 's egyéb kínzások után, égő szenet rakott annak mezítelen talpa alá, hogy ki - vallathassa vele: hol legyen a' pénze? mellyet mind is el-vittek a' gonosz emberek magokkal, 's a' szerentsétlen ház-népet nyomorútt állapotban hagyták. Félelmek között vagyon a' föld-népe, de nem mér panaszolkodni; én is tsak történetből tudhattam-meg ezen esetet.“ — Mindjárt akkor meg-parantsolta a' N. Gyűlése, a' Közjóra, és Bátorságra ügyelő Deputátzióknak, hogy 3-ad nap múlva tudósítsák ötet ezen esetről.

A' közönséges Tanításra nézve, ezeket végezte a' többek között Dec. 19-dikén a' Nemzet - Gyűlése: — „Nem kell előbb Oskolába küldeni a' Gyermeket, hanem hat esztendőös korokban. — A' Tanító Férjfiak, és Asszonyok, semmi penziókat, és semmi pénz, vagy más nemü ajándékokat el ne vegyenek: mert különben hivatalyoktól meg-fosztatnak. — A' melly Ifjak, húsz esztendőös korok előtt se valamely tudományt, se mesterséget nem tanúltak: a' lessz a' büntetésük mind magok-

nak, mind Szüléiknek, hogy nem élhetnek tiz ezrtendőig polgári jussaikkal. “

*Cloots Anacharsis*nak nehezen esik, hogy *Robespierre*' szavára ki-vettetett a' Jákobinus - Klúbból; azért is egy mentő-frást írt *Robespierre* ellen, mellyet már Decemb. 20-dikán nyomtattatni is kezdett *Párisban*.

Az úgy-nevezett *Templom* épületbéli F. árva Foglyokra, és az ezek mellett szolgálatot tévő Személyekre, 5707 livrából álló költség tétetett a' múltt Ezrtendő' November hónapjában. Igen soknak ítélte ezen költséget a' *Párisi Magistrátus*, 's rendelést tett annak meg-vissgálása eránt.

Elegyes Tudósítások.

*Lengyel - Ország*nak fő Városából *Varsóból*, Decembernek 21-dikén. — „A' Királynak magános adósságai, 36 millió lengyel (9 millió rhénes) forintokra mennek; minekokáért, magának ő Felségének meg-eggyezésével, 12 egymás után következő ezrtendőkre, árendába adatnak minden királyi jószágok, 's ezek' jövedelmének el-intézésére egy különös Kommisszió állítatik-fel.

Millió károkat okozott Városunk' környékén a' *Veichsel*-vize, Dec. 19-dikén kezdődött, és harmad napig tartott ki-áradásával. “

A' *Török Birodalomból* érkezett leg-újabb levelek, újj Ellenségeiről emlékeznek a' *Portának*. Eggyik ezek kozzül, *Mehmed Han*, a' ki minekutánna tulajdon testvérjét *Giafer Hant* ki - vetette volna *Schirasi* Uralkodóságából, már most leg-hatalmasabb azon Fejedelmek között, kik a' hajdani nagy nevü, és gazdag *Persianak* széllyel - szakadozott részein oltoztak. — Első szándéka is a' vólt, hogy fegyveres erővel rohannyon az ő földjeivel határos birtokára a' *Török Tsászárnak*. — Másik Ellensége a' *Török Tsászárnak* *Arábiában* támadt, és ez sokkal veszedelmesebb az elsőnél: mert *Mohamed'* vallását, és a' *Török Tsászárnak* minden *Mohamedánusokra* ki-terjedő Papi Fejedelemségét (*Califatságát*), és így a' *Török Birodalom'* fundamentumát akarja fel-forgatni, éppen ott, a' hol meg - vettetett leg - elsőben ezen fundamentom. — *Scheych Hujabi* nevet visel az említett rettentő Ellenség, kinek vezérlése alá egy számos *Arábiai* Faj (Nemzet) adta magát, *Mekka* és *Bassora*, vagy *Balsora* Városai között. Tagadja ez, *Mohamednek* isteni küldettetését, az *Al-koránnak* (*Török Bibliának*) mennyei sugallásból lett íratását, a' közöns. imádság-házaknak, és általlyában az isteni-tisztelet' mindennemü tzeremoniáinak szükséges vóltát. A' szabad ég alatt könyörög ő, a' maga Népevel együtt, pátriárkai módra

az Istennek. — Ezen új Religiót nem maga találta az említett *Scheych Hujabi*, hanem az Attya, a' ki még él, de már 90 esztendő. Ez az öreg Ember leírta *Alkorán* formára, a' maga gondolatai fzerént való Isteni-tíztelet' módját, mellynek bé - vételére, először saját familiáját, hanem annakutánna egész faját vagy nemzetét is reá beszéllette, melly éppen ez által, nagy Néppé nevedett már, a' mint írják. Igen féltik ezen új religiójú Néptől *Mohamed'* hív Követői, *Mekka*, és *Medina* szent Városait, és az ezekben lévő gazdag Templomokat. Attól sok függ: mellyik résszel fog tartani *Szerentsés - Arábiában* fekvő *Oman* Tartományának Fejedelme — az úgy-nevezett *Mascatei Iman* — 's ugyan azért, a' míg ennek maga' meghatározásáról bizonyost nem hallhatott a' *Konstantinápolyi* Fő Kormányfőek. (Diván): félelem és reménység között lebegett.

Svétziának fő Városából *Stokholmból*, Dec. 20-dikán. — „Közönségessé tétetett nállunk, hogy egy öfve-esküvés akarta ki - ütni magát; de a' mellynek még is fzerentsésen eleit lehetett venni. Dec. 17-dike' éjtszakáján fogattak - el az öfve-esküvésbéli némelly fő Személlyek, kiknek ki-hírdetett neveiken annyival inkább álmélkodtunk: minthogy azokhoz nagy bizodalma vólt néh. *III. Gustáv* Királyunknak. — *Árestomba* vitettek tudni-illik:

Ruhensköld Magdolna szület. Gróf-Affzony, az Igazgató-Hertzeg' Testvérje mellett volt Udvari Dáma; *Sandels* Obriflieutenant; *B. Lilie*, és *Ehrenström*, néhai Obriflieutenantok; néh. Királyi Titoknok *Ehrenström*; 's *Förster* Vendég-fogadós. — Az Igazgató-Hertzeg rendeléseket tett, hogy mentől előbb ki kell tanulni ezen nagy tárgynak miben-létét.

Hollandiának, vagy *Frigyes-Belgyiornak* fő Városából *Hágából*, Dec. 24-dikén. „A' mi Közön. Társaságunkból sok pénz adatott interesre, egyfzer is, másfzor is Frantzia Országba. Tsak maga a' tulajdonképpen úgy-neveztetett *Hollandia*, melly, egy a' *Frigyes Belgyiomot* (*Foederatum Belgyiomot*) ~~formáló hét Tartományok~~ között, 24 millió Iivra interest szedett esztendőnként Frantzia Országból. Ezen interesekre *Banquier Van der Iver* (némellyek *Van den Yvernek* írják) ügyelt vala, a' míg meg nem gillotínoztatott, kinek meg-ölettetése nagy félelmet okozott szükségesképpen *Frigyes Belgyiomban*. — Érkezett ugyan ide *Párisból* hivatalbéli (officialis) tsendesítő tudósítás; de azért nagy aggodás van itt, főképpen azóltától fogva, a' miólta hallyuk, hogy amaz esmeretes *Abbema* nevezetű *Hollandus* származású *Párisi* *Banquier* is árestáltatott.“

Magyar Ország.

A' *Pesti* fő Oskolában ekkoráig közön-

ségesen taníttatott Tudományok' száma, két új hasznos Tudományokkal nevededik, mellyek között az egyik, magában foglalja azon intézeteket, mellyek a' Lakosoknak tartós egészségjüket, hosszas életüket, és szaporodásokat tárgyazzák; a' másik pedig azon Jegyző-Könyvek' készítésének módjára vezet, mellyek könnyítik, és tsalhatatlanokká teszik a' magános vagy közönséges szám - adásokat. — Egynek, különös Professzora lesz; a' másikat *Schraut* Prof. Úr fogja tanítani.

Komáromból, Decem. 27-dikén. — „Serkentő például közölhetem, közünkbe nem régen érkezett Kir. Professzor *Varga* Úrnak nemes tselekedetét. Ez az Úr, a' Deák nyelvben való rendes lctzkéin kívül, Nemzeti Magyar Nyelvünket is tanítja, még pedig minden fizetés nélkül; tsak hogy az itt számosan tanuló Tót Iffjúságnak használhasson, 's ez által a' Haza' kívánságát, tehetsége szerént elő - mozdíthassa. — Örömmel írhatom, hogy halgatói számosan vagynak; és ha még jobban el-hat ennek híre azon Ns Vármegyékbe, mellyekben nintsen egész gyakorlásban a' Magyar Nyelv: méltán lehet reményleni, hogy még számosabban fognak ezen igen derék Magyar Városunkba gyűlni, az Anyai Nyelvnek tökéletes tudását óhajtó Magyar születésű Iffjak. “

Sopronyból, Januárius' első napján.

Azon Szabad - Sereg' fenn - tartására, mellynek Fundálói a' Királyi Városok, többet ad *Soprony* Városa ezten-dönként két ezer forintnál.

Az Evangélikusoknak ezen a' részben lévő Gyülekezeteik is gyűjtenek hadi segítséget töllök ki-telhetőképpen, *Mathovits* Fő Inspektor Úrnak el-intézése fzerént.

A' *Sopronyi* Evangélikus Lakosok' részéről, 92-vel haladta-meg a' múltt ezten-döben a' 'születtek' száma a' meg-hólttakét: mert 123-an hóltak-meg, 's születtek 215-en.

A' *Nagy - Kikindai* Distriktus, ötven lovat, és két ezer mérő zabot adott hadi segítségül.

A' *Florentziai* Újságnak újabb Darab-ját tsak most vesszük. Ez két hajókat említ ismét, mellyek a' fenn említett hajók-nál késöbben érkeztek *Tulontól*, a' *Livor-nói* kikötő - helybe. Eggyik ezen hajók közzül, Dec. 18-dika estvéjén szállott ten-gerre, 's más nap olly hajókkal is találko-zott, a' mellyek Dec. 19-dikén reggel tá-voztak-el *Tulontól*. A' rajta lévők mind igaznak állították, a' mit az előbbeni há-rom hajók vittének hírül, 's egyszersmind azt is bizonyították, hogy az eggyesültt Hatalmasságok' Seregeik egésszen oda hagy-ták a' *Tuloni* partokat.

